

ທ່າແຮງ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນ
ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ

The potential and challenges in promoting participatory fisheries for the
people of Khong District (4000 Islands) Lao PDR

Vannasinh Souvannasouk^{*}, Sengsulixay Sykhanthong^{**}, Salongxay Fongsamouth^{**}

Thanousinh Phaxaisithidet^{**}, Thiphavanh Ounlathoumma^{***}, Phoutthavaly

Pounphamy^{***}

Abstract

ບົດຄົ້ນຄວ້ານີ້ແມ່ນມີຈຸດປະສົງຫຼັກເພື່ອການສຶກສາທ່າແຮງ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ. ການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈແມ່ນໄດ້ໃຊ້ວິທີການຄົ້ນຄວ້າແບບຄຸນນະພາບ ໂດຍການເກັບລວມລວບຂໍ້ມູນແມ່ນໃຊ້ແບບສອບຖາມ ແລະ ແບບສຳພາດເພື່ອສຳຫຼວດຂໍ້ມູນ ແລະ ນຳຜົນມາອະທິບາຍຜົນໄດ້ຮັບເພື່ອສັງເກດແນວທາງນະໂຍບາຍການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງ ຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ. ຜົນການຄົ້ນຄວ້າຜົບວ່າປານ້ຳຂອງທີ່ຫາໄດ້ຢູ່ທີ່ເມືອງ ໂຂງແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນການການດຳລົງຊີວິດຂອງຊາວເມືອງ ໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ສາມາດສ້າງອາຊີບ ແລະ ນຳລາຍໄດ້ໃຫ້ແກ່ຜູ້ຫາປາ, ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ, ຜູ້ແປຮູບປາ, ຮ້ານອາຫານ ແລະ ໂຮງແຮມ. ດ້ານທ່າແຮງໃນການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ ຜົບວ່າປານ້ຳຂອງໃນເຂດເມືອງໂຂງ ຍັງເປັນເຂດອຸດົມສົມບູນ, ມີແກ້ງ, ມີດອນທີ່ເປັນບ່ອນຝັກອາໄສຂອງປາທຳມະຊາດຫຼາກຫຼາຍຊະນິດຢູ່ຢ່າງຈຳນວນຫຼາຍ, ປານ້ຳຂອງທີ່ຫາໄດ້ເປັນປາທີ່ມີຄວາມຕ້ອງການຊີ້ໃນປະລິມານທີ່ສູງ, ມີການສ້າງວັງສະຫງວນຂຶ້ນຫຼາຍແຫ່ງ ແລະ ມີແຜນພັດທະນາໃນການຊຸກຍູ້ສົ່ງເສີມວຽກງານການແປຮູບຜະລິດຕະພັນປາເປັນສິນຄ້າໂດຍການສ້າງເປັນກຸ່ມການຜະລິດຕະພັນປາ. ສ່ວນສິ່ງທ້າທາຍທີ່ຄົ້ນຄວ້ານັ້ນເຫັນວ່າປະລິມານ ແລະ ປະເພດປາທີ່ຈັບໄດ້ຂ້ອນຂ້າງລຸດລົງ, ມີຜູ້ຫາປາມີຈຳນວນຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ມີອຸປະກອນທັນສະໄຫມ, ຜົນການຈາກປ່ຽນແປງຂອງສະພາບດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ການພັດທະນາທາງດ້ານເສດຖະກິດເຮັດໃຫ້ປະລິມານມານປາປ່ຽນແປງລຸດລົງນຳ, ການເພາະພັນປາທີ່ເປັນແນວພັນປານ້ຳຂອງຍັງມີຈຳກັດ, ຍັງຂາດແຫຼ່ງທຶນຄົ້ນຄວ້າວິໄຈທົດລອງການເພາະພັນປານ້ຳຂອງທີ່ຫາຢາກ ແລະ ໄກ້ຈະສູນພັນ, ສ່ວນດ້ານການບໍລິຫານຈັດການວັງສະຫງວນມີຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກ, ຂາດການຕິດຕາມຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຈາກໂຄງການ, ບໍ່ມີເງິນທຶນໃນການລາດຕາເວນ, ປະຊາຊົນຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນຕາມລຳພັງໃນບາງແຫ່ງ, ການໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວຂ່າວສານວຽກງານການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນ, ການເຜີຍແຜ່ລະບຽບກົດໝາຍໃນການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນຍັງມີບໍ່ທົ່ວເຖິງ ແລະ ບໍ່ຕໍ່ເນື່ອງ, ການປຸງແຕ່ງແປຮູບຜະລິດຕະພັນປານ້ຳຍັງບໍ່ທັນມີຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ຍັງຂາດແຫຼ່ງທຶນໃນການຂະຫຍາຍກິດຈະການ. ຜົນການຄົ້ນຄວ້າທີ່ໄດ້ຈະເປັນບ່ອນອີງໃຫ້ແກ່ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນດ້ານການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນ ແລະ ສ້າງສູນທົດລອງເພາະພັນປາທີ່ເປັນທີ່ຄົນນິຍົມກັນບໍລິໂພກເພື່ອເພີ່ມປະລິມານປາ

^{*}Scientist Research and Academic Office Service, Champasak 16000, Laos, vannasinh@cu.edu.la

^{**}Faculty of Economics and Management, Champasack University, Champasak 16000, Laos, sengsulixayskt@cu.edu.la

^{**}Faculty of Economics and Management, Champasack University, Champasak 16000, Laos, Salongxay@cu.edu.la

^{**}Faculty of Economics and Management, Champasack University, Champasak 16000, Laos, thanousinh@cu.edu.la

^{***}Academic Office Service, Champasack University, Champasak 16000, Laos, thippao@cu.edu.la

^{***}Academic Office Service, Champasack University, Champasak 16000, Laos, phout@cu.edu.la

ໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ຫຼື ແຫຼ່ງນ້ຳທຳມະຊາດໃຫ້ຫຼາຍຂຶ້ນ ຈຶ່ງຈະສາມາດຫຼຸດຜ່ອນອັດຕາການເພີ່ມທຳມະຊາດ ແລະ ຮັກສາຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງຊະນິດພັນປານ້ຳຂອງໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງໃນອານາຄົດ.

I. ທີ່ມາ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງບັນຫາ

ແມ່ນ້ຳຂອງແມ່ນແມ່ນ້ຳຈືດສາຍໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທີ່ສຸດຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາກອນໃນອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ໂດຍສະເພາະປະເທດທີ່ມີແມ່ນ້ຳຂອງໄຫຼຜ່ານ ເຊັ່ນ: ຈີນ, ມຽນມາ, ໄທ, ລາວ, ກຳປູເຈຍ ແລະ ຫວຽດນາມ ມັນຫຼໍ່ລ້ຽງຊີວິດຂອງຄົນຫຼາຍກວ່າ 60 ລ້ານຄົນ, ອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງແມ່ນໜຶ່ງໃນຂົງເຂດທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນຫຼາຍທີ່ສຸດໃນໂລກ ລະບົບນິເວດວິທະຍາຂອງດິນບໍລິເວນປາກແມ່ນ້ຳ ແລະ ລະບົບນິເວດປ່າໄມ້ເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງພືດ ແລະ ສັດຈຳນວນຫຼາຍ ຜົນການປະເມີນກ່ຽວກັບຊະນິດພັນພືດ ແລະ ສັດທີ່ອາໄສໃນເຂດອະນຸພາກພື້ນແມ່ນ້ຳຂອງຄາດຄະເນວ່າ ມີພືດປະມານ 20,000 ຊະນິດ, ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ 430 ຊະນິດ, ນົກ 1,200 ຊະນິດ, ສັດເລືອຄານ ແລະ ສັດເຄິ່ງປີກເຄິ່ງນ້ຳ 800 ຊະນິດ ແລະ ປາຫຼາຍກວ່າ 850 ຊະນິດ (Ha 2011). ໃນຂະນະດຽວກັນນີ້ຍັງມີຊະນິດໃໝ່ທີ່ຖືກຄົ້ນພົບຢູ່ເລື້ອຍໆ ນັບແຕ່ປີ 1997-2015 ມີຊະນິດພັນໃໝ່ທີ່ໄດ້ຮັບການຄົ້ນພົບຫຼາຍເຖິງ 2,216 ຊະນິດ, ນອກຈາກນີ້ແມ່ນ້ຳຂອງຍັງຖືກຈັດເປັນແຫຼ່ງການປະມົງນ້ຳຈືດທີ່ໃຫຍ່ເປັນອັນດັບສອງຂອງໂລກ ຮອງຈາກແມ່ນ້ຳອາມາໂຊນ ເຊິ່ງມີປະລິມານຜົນຜະລິດປາສູງເຖິງ 3.8 ລ້ານໂຕນຕໍ່ປີ ໃນນັ້ນ, 2.1 ລ້ານໂຕນແມ່ນໄດ້ຈາກປາທຳມະຊາດ ແລະ 1.7 ລ້ານໂຕນແມ່ນມາຈາກປາລ້ຽງ ເຊິ່ງຄິດເປັນມູນຄ່າທາງເສດຖະກິດປະມານ 5.6-9.4 ຕື້ໂດລາສະຫາລັດຕໍ່ປີ ກວມເອົາ 25% ຂອງປະລິມານການຈັບປານ້ຳຈືດທັງໝົດຂອງໂລກ, ໃນນັ້ນ, ຫຼາຍກວ່າ 78% ຂອງປາທີ່ຈັບໄດ້ແມ່ນເປັນປາອົບພະຍົບໄລຍະໄກທີ່ເຄື່ອນທີ່ຂຶ້ນລົງຕາມລະດູການ (Baird and Mean 2005).

ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງລະບົບນິເວດແມ່ນ້ຳຂອງໄດ້ກາຍເປັນແຫຼ່ງຄຳປະກັນຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດໃຫ້ກັບຜູ້ຄົນທີ່ອາໄສລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ແມ່ນ້ຳສາຂາ, ການຜະລິດກະສິກຳເປັນກົດຈະກຳໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດທາງດ້ານເສດຖະກິດໃນອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງຕອນລຸ່ມ ໂດຍເນື້ອທີ່ການຜະລິດຫຼາຍກວ່າ 10 ລ້ານເຮັກຕາແມ່ນນຳໃຊ້ສຳລັບການປູກເຂົ້າທີ່ເປັນອາຫານຫຼັກຂອງຄົນໃນຂົງເຂດນີ້ ເຊິ່ງສາມາດສະໜອງຜົນຜະລິດໄດ້ປະມານ 33.8 ລ້ານໂຕນ/ປີ, ນອກຈາກນີ້ທຶນນ້ຳຍັງເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງປາ ແລະ ສັດນ້ຳຫຼາຍຊະນິດໃນລະດູຝົນ. ປາຖືເປັນແຫຼ່ງໂປຣຕິນທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດສຳລັບການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນທີ່ອາໄສລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ເຊິ່ງຖືວ່າເປັນພື້ນທີ່ທີ່ມີການບໍລິໂພກປາຫຼາຍທີ່ສຸດໃນໂລກ ຄິດເປັນ 29-39 ກິໂລກຣາມ/ຄົນ/ປີ, ດັ່ງນັ້ນ, ຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຈຳນວນປະຊາກອນທັງໝົດໃນພູມມີພາກນີ້ແມ່ນດຳລົງຊີວິດຕິດພັນກັບວຽກງານການປະມົງ ນັບແຕ່ຂອດການຫາປາ ຫຼື ການລ້ຽງປາ, ຜ່ານພໍ່ຄ້າຄົນກາງ, ການປຸງແຕ່ງໄປຈົນເຖິງການບໍລິໂພກຂັ້ນສຸດທ້າຍ ເຊິ່ງກວມເອົາປະມານ 20% ຂອງແຫຼ່ງລາຍຮັບຄົວເຮືອນທັງໝົດ. ນອກຈາກນີ້ແມ່ນ້ຳຂອງຍັງຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນກິດຈະກຳການເດີນເຮືອນ ເພື່ອອຳນວຍຄວາມສະດວກສະບາຍດ້ານການຂົນສົ່ງທາງນ້ຳ, ກິດຈະກຳການທ່ອງ

ທ່ຽວ ແລະ ຍັງກະຕຸ້ນໃຫ້ກັບວຽກງານການຜະລິດ ແລະ ການຄ້າຂາຍອຸປະກອນການປະມົງທີ່ສາມາດສ້າງຕໍາແໜ່ງ
ງານໄດ້ເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍໃນແຕ່ລະປີ (Commission 2010).

ລະບົບນິເວດທີ່ສໍາຄັນຂອງແມ່ນໍ້າຂອງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ໃນຊ່ວງທີ່ໄຫຼຜ່ານປະເທດ ລາວ ເຊິ່ງມີໄລຍະທາງ
ການໄຫຼ 1,865 ກິໂລແມັດ ກວມເອົາ ປະມານ 38.21% ຂອງໄລຍະທາງການໄຫຼທັງໝົດຂອງແມ່ນໍ້າຂອງ, ໃນ
ນັ້ນ, ປະມານ 25% ຂອງອ່າງແມ່ນໍ້າຂອງແມ່ນນອນໃນປະເທດລາວ ໂດຍສະເພາະບໍລິເວນແມ່ນໍ້າຂອງຕອນໃຕ້
ແຂວງ ຈຳປາສັກທີ່ຕິດກັບຊາຍແດນກຳປູເຈຍ ເຊິ່ງຖືເປັນສະຖານທີ່ແຫ່ງໜຶ່ງສໍາຄັນທີ່ສຸດຂອງລະບົບນິເວດແມ່ນໍ້າ
ຂອງ ເນື່ອງຈາກມັນມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ມີຄວາມສະຫຼັບສັບຊ້ອນຂອງລະບົບນິເວດ ທີ່ປະກອບໄປດ້ວຍເກາະ
ດອນຂະໜາດນ້ອຍ, ໃຫຍ່ຕ່າງໆຫຼາຍກວ່າ 4,000 ດອນ ມີທັງບ່ອນທີ່ຄົນອາໄສຢູ່ ແລະ ບໍ່ມີຄົນອາໄສຢູ່, ມີບ່ອນ
ທີ່ເປັນແລວນໍ້າເລິກ, ນໍ້າຕື້ນ, ເປັນແກ້ງ, ເປັນຕາດ, ຊອກຫີນ ແລະ ບ່ອນທີ່ນໍ້າໄຫຼແຮງ ເຮັດໃຫ້ມີປາ ແລະ ສັດນໍ້າ
ຫຼາຍຊະນິດອາໄສຢູ່ໃນບໍລິເວນນີ້ ຈາກສະພາບຈຸດພິເສດດັ່ງກ່າວເຮັດໃຫ້ບໍລິເວນນີ້ກາຍເປັນພື້ນທີ່ການຫາປາທີ່ສໍາ
ຄັນທີ່ສຸດໃນແມ່ນໍ້າຂອງ ເຊິ່ງມີຫຼາຍກວ່າ 165 ແຫ່ງທີ່ໃຊ້ເປັນບ່ອນຫາປາຂອງປະຊາຊົນ (Baird and Mysza
2001), ດັ່ງນັ້ນ, ການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນສ່ວນໃຫຍ່ຈຶ່ງເພິ່ງພາປາ ແລະ ສັດນໍ້າທີ່ຈັບໄດ້ຈາກແມ່ນໍ້າຂອງເປັນ
ຫຼັກ (Baird 2011) ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງລະບົບນິເວດ
ແມ່ນໍ້າຂອງທີ່ມີມາຢ່າງຍາວນານ ເຊິ່ງມັນມີຄວາມສໍາຄັນຢ່າງຍິ່ງຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ
ຄວາມຢູ່ລອດຂອງປະຊາຊົນບັນດາຜູ້ທີ່ອາໄສຢູ່ຕາມລຳແມ່ນໍ້າຂອງ.

ແຕ່ໜ້າເສຍດາຍທີ່ຄວາມອຸດົມສົມບູນດັ່ງກ່າວ ກຳລັງເຊື່ອມໂຊມລົງໃນແຕ່ລະປີ ເນື່ອງຈາກໃນໄລຍະຜ່ານ
ມາມີສັດຫຼາຍຊະນິດໄດ້ຖືກສູນພັນໄປ ເຊັ່ນ: ແຮດ ແລະ ປາຂ່າ ແລະ ຍັງມີຫຼາຍຊະນິດໄດ້ເລີ່ມຫຼຸດຈຳນວນລົງ ແລະ
ໃກ້ຈະສູນພັນ ໂດຍສະເພາະປາທີ່ມີຂະໜາດໃຫຍ່ ເຊັ່ນ: ປາບຶກ, ປາເອີນ, ປາເສືອ, ປາເລີມ, ປາຄູນ, ປາປຶ້ງ, ປາຝາ
ໄລ: ປາຫວ່າໜ້າ, ປາສະນາກປາກບິດ ແລະ ປາຊະນິດອື່ນໆ. ນອກຈາກນີ້ຍັງມີນົກ, ສັດນໍ້າ, ສັດເຄິ່ງບົກເຄິ່ງນໍ້າ
ແລະ ສັດເລືອຄານຊະນິດຕ່າງໆຫຼາຍຮ້ອຍຊະນິດກໍກຳລັງມີຄວາມສ່ຽງໃກ້ຈະສູນພັນເຊັ່ນດຽວກັນ (Aguinot
2014) ສາເຫດຍ້ອນປະຈຸບັນຄວາມຕ້ອງການໃນການບໍລິໂພກປາທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ເຮັດໃຫ້ມີການນຳໃຊ້ວິທີການ ແລະ
ເຄື່ອງມືຫາປາທີ່ທັນສະໄໝຫຼາຍຂຶ້ນ, ມີການຄຸກຄາມແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງປາ ແລະ ສັດນໍ້າຊະນິດຕ່າງໆທີ່ເກີດ
ຈາກໄຟທຳມະຊາດ ແລະ ກິດຈະກຳການພັດທະນາທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງມະນຸດ ເຊັ່ນ: ການປ່ຽນແປງສະ
ພາບດິນຜ້າອາກາດ, ການປ່ອຍຂອງເສຍຈາກໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ, ເຮັດໃຫ້ຈຳນວນປາຫຼຸດລົງ, ບາງຊະນິດບໍ່ສາ
ມາດແຜ່ຂະຫຍາຍຕໍ່ໄປໄດ້.

ຄວາມສໍາຄັນ ແລະ ບັນຫາທີ່ກ່າວມານັ້ນມັນໄດ້ສົ່ງຜົນການກະທົບຕໍ່ການຫາປາ ໃນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງ
ຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ ໂດຍສະເພາະຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມໃນຜະລິດຕະພັນປານໍ້າຂອງ ກໍຄືສະມາຊິກໃນລະບົບຕ່ອງໂສ້ການ
ສະໜອງປາທັງຫມົດ ເຊິ່ງໄດ້ແກ່ ຜູ້ຫາປາ, ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ, ກຸ່ມແປຮູບຜະລິດຕະພັນປາ, ຮ້ານອາຫານ ແລະ
ໂຮງແຮມ ລວມເຖິງຜູ້ບໍລິໂພກປາທັງພາຍໃນເມືອງ ແລະ ຕ່າງເມືອງນຳອີກ. ດັ່ງນັ້ນການຄົ້ນວິໄຈໃນຄັ້ງນີ້ຈຶ່ງມີ

ຄວາມສົນໃຈວ່າລະບົບຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານຂອງປານ້ຳຂອງພາກໃຕ້ລາວນີ້ແມ່ນມີສະມາຊິກໃດແດ່, ແຕ່ລະສະມາຊິກ ແມ່ນມີບົດບາດ ແລະ ຫນ້າທີ່ຫຍັງແດ່ໃນລະບົບຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານຂອງປາ? ທ່າແຮງ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການ ສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ສປປ ລາວມີຫຍັງແດ່?

I. ຈຸດປະສົງໃນການສຶກສາ

ຈຸດປະສົງການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈແມ່ນການສຶກສາເຖິງລະບົບຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານຂອງປານ້ຳຂອງໃນເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ, ອະທິບາຍບົດບາດ ແລະ ຫນ້າທີ່ຂອງສະມາຊິກໃນຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານຂອງປາ ແລະ ສຶກສາເຖິງ ທ່າແຮງ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງ ຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ.

II. ແນວຄິດໃນການສຶກສາ

ການປະມົງແມ່ນກິດຈະກຳດ້ານການລ້ຽງ, ການອະນຸລັກ, ການປົກປັກຮັກສາ, ການພັດທະນາ, ການຫາ, ການນຳໃຊ້ສິດນ້ຳດ້ວຍການຕ່າງໆ ໃນພື້ນທີ່ແຫຼ່ງນ້ຳໃດຫນຶ່ງ (ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປະມົງ, 2017)

ທີມງານວິໄຈໄດ້ນຳແນວຄິດກ່ຽວຂ້ອງຕ່ອງໂສ້ການສະໜອງ (Supply chain) ມາໃຊ້ໃນການຄົ້ນຄວ້າ ວິໄຈ ຕ່ອງໂສ້ການສະໜອງປານ້ຳຂອງໃນເມືອງໂຂງ ແຂວງ ຈຳປາສັກ ຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານຂອງເປັນເຄື່ອຂ່າຍຂອງ ຊຸມຊົນໃນການເຮັດການປະມົງແບບພື້ນບ້ານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜະລິດພັນປາທີ່ຜ່ານຈາກຈຸດການຫາປາຍ້າຍໄປສູ່ການ ບໍລິໂພກ ໂດຍຜ່ານຂະບວນການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງຜະລິດຕະພັນຕັ້ງແຕ່ຈຸດເລີ່ມຕົ້ນຈົນເຖິງຮອດຈຸດສຸດ ຈຸດປະສົງຫຼັກ ຂອງການຈັດການຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານແມ່ນຈະປະກອບມີ 3 ຄືທີ່ສຳຄັນ: ການຈັດຫາວັດຖຸດິບເພື່ອຜະລິດ, ການ ຜະລິດວັດຖຸດິບເປັນເຄື່ອງສຳເລັດຮູບ ຫຼື ຜະລິດຕະພັນສຳເລັດຮູບ ແລະ ການຈັດຈຳໜ່າຍເພື່ອໃຫ້ແນ່ໃຈວ່າ ຜະລິດຕະພັນເຖິງຜູ້ບໍລິໂພກ. ການຈັດການຫ່ວງໂສ້ອຸປະທານ ເປັນແນວຄິດທີ່ວ່າດ້ວຍການຜູ້ຈັດຫາວັດຖຸດິບ, ຜູ້ ຈັດສົ່ງ, ຜູ້ຜະລິດ, ຜູ້ກະຈາຍສິນຄ້າ ແລະ ລູກຄ້າ ເຊິ່ງເປັນການຈັດການລະບົບຕາມຕັ້ງ, ສ່ວນການຮ່ວມໃນແນວ ນອນນັ້ນຈະລວມເຖິງທຸລະກິດທີ່ມີລັກສະນະສົ່ງເສີມ, ສະຫນັບສະຫນູນ ຜູ້ທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງທີ່ມີປະໂຫຍດ ກໍ່ໃຫ້ເກີດການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຜົນຜະລິດ, ການຍົກລະດັບຄວາມອາດສາມາດຂອງຕົນເອງໄດ້ ເຊິ່ງອາດຈະເປັນທຸລະ ກິດທີ່ມີລັກສະນະທີ່ໄກ້ຄຽງກັນ ມີແນວຄິດຫັນມາຈັບມືກັນກັບທຸລະກິດຮອບຕົວ ທີ່ເອີ້ນວ່າຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານ (Lambert and Cooper, 2000)

ຈາກການທົບທວນແນວຄິດດ້ານຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານ ເຮັດໃຫ້ມີຄວາມເຊື່ອໂຢງທັງພາກການຜະລິດ ແລະ ການຕະຫຼາດ ແລະ ດ້ວຍຄວາມເຊື່ອໂຢງຂອງລະບົບຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານປາເຊື່ອມໂຢງແຕ່ການຈັດຫາວັດຖຸດິບປາສິດ ຈາກທຳມະຊາດໄປຫາພາກສ່ວນຕະຫຼາດປາສິດ ແລະ ຜະລິດຕະພັນແປຮູບຈາກປາທີ່ນອກເຫນືອຈາກຂາຍເປັນ ປາສິດ ໄປສູ່ຜູ້ບໍລິໂພກປາ. ການສຶກສາເຖິງທ່າແຮງ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍຂອງແຕ່ຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານຂອງປາເພື່ອຈະຫາ ແນວທາງການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ.

III. ວິທີການຄົ້ນຄວ້າ

ການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈແມ່ນໄດ້ໃຊ້ວິແບບຄຸນນະພາບເປັນຫຼັກ ໂດຍການເກັບລວມລວບຂໍ້ມູນ ດ້ວຍເຄື່ອງມືແມ່ນໃຊ້ແບບສຳພາດ ແລະ ແບບສອບຖາມເພື່ອສຳຫຼວດຂໍ້ມູນ ແລະ ນຳຜົນມາອະທິບາຍຜົນໄດ້ຮັບຈະຊ່ວຍໃຫ້ການສັງເກດແນວທາງນະໂຍບາຍການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ ດັ່ງລາຍລະອຽດລຸ່ມນີ້:

3.1 ການເກັບ ແລະ ລວບລວມຂໍ້ມູນ

ການເກັບແລະລວບລວມຂໍ້ມູນແມ່ນໄດ້ໃຊ້ເຄື່ອງມືການວິໄຈແມ່ນປະກອບມີ ແບບສຳພາດ ແລະ ແບບສອບຖາມ ແມ່ນໄດ້ກຳນົດກຸ່ມເປົ້າໝາຍເຂົ້າຮ່ວມຂະບວນການວິໄຈ ປະກອບມີຄື: ຜູ້ຫາປາຈຳນວນ 10 ທ່ານ, ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ 6 ທ່ານ , ຜູ້ແປຮູບ 3 ທ່ານ ແລະ ຜູ້ປະກອບກິດຈະການຮ້ານອາຫານ ແລະ ໂຮງແຮມຈຳນວນ 6 ແຫ່ງ. ສ່ວນປະກອບຂອງເຄື່ອງມືແບບສຳພາດປະກອບມີ ຂໍ້ມູນທົ່ວໄປຂອງຜູ້ຕອບແບບສອບຖາມ, ການຫາປາຈົນເຖິງການຂາຍ, ບັນຫາ ແລະ ອຸປະສັກຂອງການຫາປາໃນໄລຍະຜ່ານມາ ແລະ ຂໍ້ສະເໜີ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫລືອຈາກຫນ່ວຍງານຕ່າງ ແລະ ຍັງໄດ້ສຳພາດຜູ້ທີ່ສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບວຽກງານການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງໄດ້ແກ່ ຜູ້ນຳຊຸມຊົນ 3 ທ່ານ, ເຈົ້າໜ້າທີ່ກະສິກຳທີ່ຮັບຜິດຊອບວຽກງານປະມົງ 1 ທ່ານ ແລະ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຫ້ອງການອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າເມືອງ 1 ທ່ານ. ຕໍ່ວຽກງານການສົ່ງເສີມສິ່ງເສີມດ້ານການປະມົງໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນວ່າມີທ່າແຮງ, ອຸປະສັກ ແລະ ໂອກາດແນວໃດຕໍ່ວຽກງານການສົ່ງເສີມຜະລິດຕະພັນປາຂອງປະຊາຊົນໃນການຈຳໜ່າຍຢູ່ໃນເມືອງ ແລະ ຕ່າງເມືອງແນວໃດ.

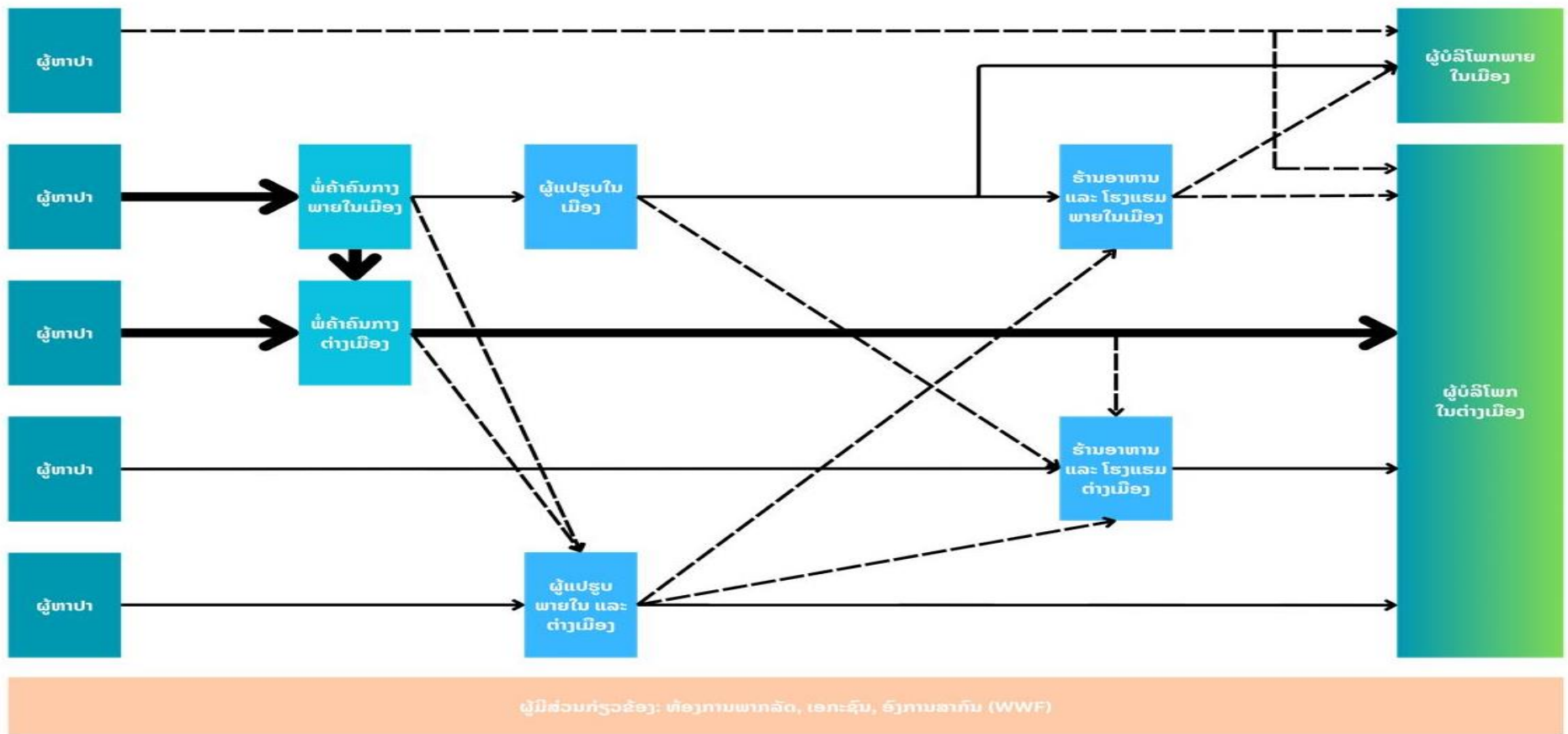
3.2 ການວິເຄາະຂໍ້ມູນ

ຈະໄດ້ແບ່ງການວິເຄາະ 2 ປະເດັນຄື: ການສ້າງແຜນພາບຂອງ Supply Chain ແລະ ການວິເຄາະ SWOT ເພື່ອອະທິບາຍທ່າແຮງ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ.

IV. ຜົນການຄົ້ນຄວ້າ

4.1 ໂຄງສ້າງຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານປານ້ຳຂອງໃນເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ

ປາໃນແມ່ນນ້ຳຂອງໃນເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກນັບວ່າເປັນຜະລິດຕະພັນທີ່ມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ເສດຖະກິດຂອງເມືອງ ໂຂງ ແລະ ແຂວງຈຳປາສັກ ເປັນແຫຼ່ງທີ່ສະໜອງປາທີ່ເປັນອາຫານໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນທັງໃນເຂດເມືອງໂຂງ ແລະ ຊາວແຂວງຈຳປາສັກ ແລະ ຍັງສົ່ງໄປຂາຍໃນຕ່າງແຂວງໃນເມືອງໃຫຍ່ຂອງປະເທດ ສ ປປ ລາວ ເຊິ່ງເປັນທີ່ຮູ້ຈັກກັນວ່າແມ່ນປານ້ຳຂອງຈາກເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ໂດຍສະເພາະຄວາມສົດ ແລະ ເປັນປາທີ່ຮັບຄວາມນິຍົມໃນການນຳໄປປຸງແຕ່ງອາຫານພາຍໃນຄົວເຮືອນ ຈົ່ງໄປເຖິງຮ້ານອາຫານ ແລະ ໂຮງແຮມທີ່ມີຊື່ສຽງ ເຊິ່ງຜູ້ວິໄຈສາມາດສະຫຼຸບຕ່ອງອຸປະທານຂອງປານ້ຳຂອງໃນເມືອງ ໂຂງແຂວງຈຳປາສັກ ຕັ້ງແຕ່ຕົ້ນນ້ຳ, ກາງນ້ຳ ແລະ ປາຍນ້ຳ ໄວ້ດັ່ງໃນຮູບນີ້

ຮູບ: ສະແດງເຖິງໂຄງສ້າງລະບົບຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານປານ້ຳຂອງໃນເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ

ຈາກຮູບສາມາດແບ່ງກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຕ່ອງໂສ້ຂອງປານ້ຳຂອງໃນເມືອງໂຂງ ອອກເປັນ 2 ກິດຈະກຳຄື:

ກ. ກິດຈະກຳໃນລະບົບຕ່ອງໂສ້ປະທານຂອງປານ້ຳຂອງ ໃນເມືອງໂຂງ ແຂວງ ຈຳປາສັກ

ຈາກຮູບສາມາດອະທິບາຍຕ່ອງໂສ້ປະທານຂອງປານ້ຳຂອງໃນເມືອງໂຂງ ອອກເປັນ 3 ສ່ວນສຳຄັນຄື:

1) **ຈຸດເລີ່ມຕົ້ນ:** ເປັນກິດຈະກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຜູ້ຫາປາສິດ ເຊິ່ງ ແມ່ນປາສິດທຳມະຊາດທີ່ຫາຕາມນ້ຳຂອງ ໃນເຂດເມືອງ ໂຂງແຂວງຈຳປາສັກ ໂດຍຜູ້ຫາປາທີ່ຢຶດເປັນອາຊີບຫຼັກເພື່ອຫາປາຂາຍເພື່ອເປັນລາຍໄດ້ໃຫ້ແກ່ ຄອບຄົວຕົນທີ່ສືບທອດມາເປັນເວລາດົນນານແລ້ວ ແລະ ຜູ້ທີ່ຫາປາທີ່ເປັນອາຊີບສຳຮອງທີ່ຫາປາເພື່ອເປັນອາຊີບ ເສີມຫາລາຍໄດ້ໃນຍາມທີ່ປາຂຶ້ນ ຫຼື ຊ່ວງເວລາວ່າງ, ກິດຈະກຳຫຼັກຂອງຜູ້ຫາປາຈະຕ້ອງອາໄສຄວາມຊຳນານ ແລະ ປະສົບການໃນການຫາປາທີ່ຕົນເອງມີ ໂດຍມີອຸປະກອນຫຼັກໄດ້ແກ່, ແຫ່, ມອງ, ເບັດ ເປັນຕົ້ນ ແລະ ມີພາຫະນຳ ແມ່ນເຮືອພາຍ ແລະ ເຮືອຈັກທີ່ໃຊ້ເດີນທາງໄປຫາປາ ແລະ ລຳລ່ຽງຂົນສົ່ງປາທີ່ຫາໄດ້. ປາທີ່ຫາໄດ້ຈະແບ່ງອອກ ເປັນ 2 ສ່ວນໄດ້ແກ່ ບໍລິໂພກໃນຄົວເຮືອນ ແລະ ຂາຍໃຫ້ແກ່ຄົນໃນເມືອງ ແລະ ພັກຄົນກາງທີ່ຮັບຊື້ເພື່ອໄປຂາຍຕໍ່ ເປັນປາສິດ ຫຼື ໄປຂາຍໃຫ້ຜູ້ແປຮູບ, ຂາຍໃຫ້ຜູ້ແປຮູບຈຳນວນໜຶ່ງ, ຮ້ານອາຫານ ແລະ ໂຮງແຮມ ແລະ ນອກນັ້ນ ກໍ່ຍັງໄດ້ຂາຍອອກໄປຍັງບໍລິໂພກຕ່າງເມືອງ ແລະ ຕ່າງແຂວງນຳອີກ. ຈຸດຂາຍປາຫຼັກໆ ໃຫ້ພໍ່ຄ້າແມ່ຄ້າຄົນກາງກໍ່ ຈະປະກອບມີ: ຈຸດຂາຍປາສິ່ງບ້ານເວີນຄາມ, ຈຸດຂາຍປາສິ່ງບ້ານເຊໂຮງ, ຈຸດຂາຍປາສິ່ງບ້ານກາກະສັງ, ຈຸດຂາຍປາ ສິ່ງຕະຫຼາດຂຶ້ນາກ, ຈຸດຂາຍປາສິ່ງຕະຫຼາດເມືອງໂຂງ ແລະ ຈຸດຂາຍປາສິ່ງຕະຫຼາດບ້ານເມືອງແສນ ເຊິ່ງການຊື້ຂາຍ ກໍ່ສືບເນື່ອງກັນມາເປັນເວລາຍາວນານເຊິ່ງແຕ່ລະຈຸດກໍ່ຈະມີການຕົກລົງຊື້ຂາຍປາແຕ່ລະຊະນິດເປັນລາຄາຖືກ ຫຼື ລາຄາແພງຕາມອຸປະສິງ ແລະ ອຸປະທານຂອງຕະຫຼາດປາ ກ່າວຊື່ຊ່ວງລະດູການທີ່ມີປາຫຼາຍ ລາຄາປາແຕ່ລະຊະນິດກໍ່ ຈະມີລາຄາຖືກລົງ, ສ່ວນຊ່ວງເດືອນໃດທີ່ມີປາແຕ່ລະຊະນິດທີ່ມີປະລິມານນ້ອຍລາຄາຂອງປາແຕ່ລະຊະນິດກໍ່ຈະແພງ ຂຶ້ນ. ການທີ່ຈະຫາປາໄດ້ ຫຼາຍ ຫຼື ນ້ອຍນັ້ນແມ່ນຂຶ້ນກັບປະລິມານທີ່ມີໃນທຸກປີ ແລະ ອີງໃສ່ປະສົບການຄວາມຮູ້ ແລະ ທັກສະຂອງຜູ້ຫາປາແຕ່ລະຄົນທີ່ຈະສາມາດຫາໄດ້ຈະແຕກຕ່າງກັນໄປ ເຊິ່ງຈະໄດ້ປະລິມານ ແລະ ຊະນິດຂອງ ປາຈະແຕກຕ່າງກັນ. ປາທີ່ທີ່ຈັບໄດ້ສ່ວນຫຼາຍໄດ້ແກ່ ປາປາກ, ປາໝາກບານ, ປາໄນ, ປາສ້ອຍ, ປາຕອງ, ປາເພັຍ, ປາພອນ, ປາໂຈກ, ປາສະອີ, ປາເສືອ ແລະ ປາຊະນິດອື່ນໆ. ສ່ວນປາໜັງປະກອບມີ: ປາເຄິງ, ປາກົດ, ປາແຂ້, ປາເຜາະ, ປາປິ່ງ ແລະ ປາຊະນິດອື່ນໆ, ເຊິ່ງເມື່ອກ່ອນສະເລ່ຍແມ່ນສາມາດຫາໄດ້ 100- 200 ກິໂລກຣາມຕໍ່ຄົນຕໍ່ ປີ ແຕ່ປະຈຸບັນແມ່ນເຫັນວ່າລູກລົງບໍ່ເຖິງຈຳນວນດັ່ງກ່າວ, ປາບາງຊະນິດແມ່ນບໍ່ປະກົດເຫັນຊ້ຳ ເຊັ່ນ: ປາແຂ້, ປາ ກວ້າງ, ແລະ ປາສ້ອຍແມ່ນເຫັນວ່າຈັບໄດ້ໜ້ອຍເມື່ອທຽບໃສ່ເມື່ອກ່ອນ.

2) **ຈຸດລະຫວ່າງກາງ:** ປະກອບມີພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ແລະ ຜູ້ແປຮູບ

- **ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ:** ມີ 2 ກຸ່ມ ໄດ້ແກ່ ພໍ່ຄ້າຄົນກາງພາຍໃນເມືອງ ໂຂງ ຈະມີກິດຈະກຳຫຼັກແມ່ນຮັບຊື້ປາສິດ ຈາກຜູ້ຫາປາ ແລ້ວໄປຂາຍໃຫ້ພໍ່ຄ້າຄົນກາງຕ່າງເມືອງທີ່ມາຮັບຊື້ ແລະ ຍັງຂາຍໃຫ້ຜູ້ບໍລິໂພກໃນເມືອງ ແລະ ຕ່າງ ເມືອງ, ຂາຍໃຫ້ຜູ້ແປຮູບໃນເມືອງ, ຂາຍໃຫ້ຮ້ານອາຫານ ແລະ ໂຮງແຮມທັງພາຍໃນເມືອງ ແລະ ຕ່າງເມືອງນຳອີກ. ພໍ່ຄ້າຄົນກາງແມ່ນອາໄສເງິນທຶນຂອງຕົນເປັນຫຼັກ ແລະ ມີພາຫະນະຮັບໃຊ້ມີ ເຮືອຈັກ, ລົດ ແລະ ຊົງນ້ອຍທີ່ໃຊ້ ເປັນອຸປະກອນ ແລະ ເຄື່ອງມືໃນການດຳເນີນການຊື້ ແລະ ຂາຍ, ສ່ວນພໍ່ຄ້າຄົນກາງຕ່າງເມືອງຈະມີກິດຈະກຳທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງທັງຮັບຊື້ປາສິດຈາກຜູ້ຫາປາ ແລະ ຈາກພໍ່ຄ້າຄົນກາງພາຍໃນເມືອງ ເພື່ອໄປຂາຍໃຫ້ຜູ້ແປຮູບຕ່າງເມືອງ, ຮ້ານອາຫານ ແລະ ໂຮງແຮມ ແລະ ຜູ້ບໍລິໂພກໃນຕ່າງເມືອງທັງພາຍໃນແຂວງຈຳປາສັກ ແລະ ຕ່າງແຂວງ, ເປັນຜູ້ທີ່

ມີເງິນທຶນເປັນຂອງໂຕເອງ ແລະ ທຶນກູ້ຢືມຈຳນວນໜຶ່ງທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການດຳເນີນກິດຈະການ. ການດຳເນີນກິດຈະການຂອງພໍ່ຄ້າຄົນກາງນັ້ນຈະໄດ້ກຳໄລຈາກສ່ວນຕ່າງຂອງປາທີ່ຫັກຄ່ານໍ້າມັນ, ຄ່າແຮງງານ, ຄ່າອາກອນຈຳນວນໜຶ່ງຄິດສະເລ່ຍຈະມີກຳໄລສ່ວນຫຼາຍແມ່ນບໍ່ເກີນ 10% ຕໍ່ກິໂລ ເຊິ່ງຂຶ້ນຢູ່ປະສິບການຂອງແຕ່ລະຄົນ. ປາທີ່ຊື້ຂາຍເປັນສ່ວນໃຫຍ່ໃນຮອບ 1 ປີ ສ່ວນໃຫຍ່ມີປະເພດປາເຄິງ, ປາປາກ, ປາເພຍ ເປັນຕົ້ນ, ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວການຮັບຊື້-ຂາຍສະເລ່ຍເມື່ອກ່ອນຢູ່ 100 -300 ໂຕນຕໍ່ຄົນຕໍ່ປີ ແຕ່ມາເຖິງປະຈຸບັນ ແມ່ນປະລິມານລູດລົງຊື້ຂາຍລູດລົງຕົກປີລະ 80 -150 ໂຕນຕໍ່ຄົນຕໍ່ປີ. ໂດຍຊ່ວງລະດູການຫາປາສາມາດຊື້-ຂາຍປະມານ 800 – 1,000 kg ຕໍ່ວັນ ຊ່ວງທີ່ມີໜ້ອຍຈະຕົກຢູ່ປະມານ 200-300 kg ຕໍ່ວັນ.

- **ຜູ້ແປຮູບ:** ກິດຈະກຳຫຼັກແມ່ນຮັບຊື້ປາສິດຈາກຜູ້ຫາປາ, ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ແລ້ວນຳມາແປຮູບເພື່ອຂາຍໃຫ້ຜູ້ບໍລິໂພກໃນເມືອງ ແລະ ຕ່າງເມືອງ, ຂາຍໃຫ້ຮ້ານອາຫານ ແລະ ໂຮງແຮມ ແລະ ສົ່ງຂາຍໃຫ້ແກ່ຕົວແທນຈຳໜ່ວຍໃນຕ່າງເມືອງ ແລະ ຕ່າງແຂວງນຳອີກ ປາທີ່ນຳມາແປຮູບສ່ວນຫຼາຍໄດ້ແກ່: ປາ, ປາສ້ອຍ ເປັນຕົ້ນ. ຜູ້ແປຮູບແມ່ນຈະປະກອບມີຄົວເຮືອນທົ່ວໄປພາຍໃນເມືອງ ແລະ ຄົວເຮືອນທີ່ເຮັດເປັນກຸ່ມແປຮູບຜະລິດຕະພັນປາ ເຊິ່ງຜະລິດຕະພັນທີ່ແປຮູບຈາກປາໄດ້ແກ່: ປາແດກສ້ອຍ, ປາແດກປາຊິວ, ປາເຄັມ, ປາເຄັມໝາກນັດ, ປາສົ້ມປາໜັງ, ປາສົ້ມປາເກັດ, ປາຈາວ ເປັນຕົ້ນ. ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຜູ້ແປຮູບແມ່ນມີທັງຜູ້ທີ່ປະສິບການຮຽນຮູ້ທາງພູມປັນຍາຊາວປາທີ່ສືບທອດກັນມາແຕ່ກ່ອນ, ທັກສະທີ່ໄດ້ຈາກການເຂົ້າຮ່ວມການຝຶກອົບຮົມໃນການແປຮູບຜະລິດເປັນຜະລິດຕະພັນປາຈາກພາກລັດ ແລະ ໂຄງການທີ່ເຂົ້າໄປສະໜັບສະໜູນສິ່ງເສີມແປຮູບເປັນຜະລິດຕະພັນຂອງເມືອງ ປະກອບມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບຂະບວນການຜະລິດ, ການເກັບຮັກສາ, ການບັນຈຸຜົນ, ການຕະຫຼາດ, ການບໍລິຫານຈັດການ ແລະ ດ້ານບັນຊີພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ຜູ້ແປຮູບຈຳນວນໜຶ່ງ.

3) **ຈຸດສຸດທ້າຍ:** ປະກອບມີຮ້ານອາຫານ ແລະ ໂຮງແຮມ, ຜູ້ບໍລິໂພກພາຍໃນແຂວງ ແລະ ຕ່າງແຂວງເປັນຜູ້ທີ່ຊື້ປາສິດ ແລະ ປາແປຮູບຈຳນວນໜຶ່ງມາປຸງແຕ່ງເປັນເມນູອາຫານເພື່ອຂາຍໃຫ້ຜູ້ບໍລິໂພກ ແລະ ລູກຄ້າທີ່ເຂົ້າມາໃຊ້ບໍລິການ ໂດຍມີຫຼາກຫຼາຍເມນູທີ່ແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມລະດູການຂອງປາ, ປານໍ້າຂອງສາມາດນຳໄປປຸງແຕ່ງເປັນເມນູອາຫານຫຼາຍລາຍການເປັນຕົ້ນແມ່ນ ກ້ອຍ, ຕົ້ມ, ລວກ, ທອດ, ປິ່ງ ລາບ ເປັນຕົ້ນ ເຊິ່ງຈະເປັນເມນູອາຫານຫຼັກ ຫຼື ເມນູອາຫານປະກອບໃນຮ້ານອາຫານ ແລະ ໂຮງແຮມແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມແຕ່ລະແຫ່ງ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ຖ້າແມ່ນປາສິດຈະມີເມນູລາຄາທີ່ແພງແມ່ນຂຶ້ນກັບປະເພດຂອງປາທີ່ຜູ້ບໍລິໂພກຕ້ອງການ ຖ້າປາຫາຍາກແຕ່ກໍ່ຈະແພງແດ່.

ຂ. ພາກສ່ວນກິດຈະກຳສະໜັບສະໜູນ

1) **ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ** ໂດຍແມ່ນເຈົ້າໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບຂະແໜງລ້ຽງສັດ-ການປະມົງ ມີກິດຈະກຳຫຼັກ ແມ່ນການສົ່ງເສີມການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນແບບມີສ່ວນຮ່ວມ, ໃນເມືອງໂຂງໄດ້ກຳນົດວັງສະຫງວນ ລວມທັງຫມົດ ມີ 79 ວັງ. ເຊິ່ງມີເນື້ອທີ່ວັງສະຫງວນທັງໝົດ 305 ເຮັກຕາ ພາຍໃນ 60 ບ້ານ, ທາງຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ. ມອບໃຫ້ບ້ານວາງລະບຽບຄຸ້ມຄອງກັນເອງ ເຊິ່ງປະກອບມີ ຄະນະເລຂາທິການ, ປກສ, ປກຊ, ຊາວໝູ່, ສະຫາພັນແມ່ຍິງ ແລະ ເຖົ້າແກ່ແນວໂຮມບ້ານ. ມີໜ້າທີ່ໃນການຄວບຄຸມເຄື່ອງມືຫາປາເພື່ອຄຸ້ມຄອງການຫາປາແບບຍືນຍົງ ແລະ ເປັນໜ່ວຍງານດຳເນີນຄະດີ ເມື່ອປະຊາຊົນຫາປາຜິດກົດໝາຍ ໂດຍສະເພາະ ການນຳໃຊ້ເຄື່ອງມືຫາປາທີ່ຜິດກົດໝາຍ.

2) ຫ້ອງການອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າເມືອງ ມີໜ້າທີ່ສົ່ງເສີມວຽກງານການປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນປາເປັນສິນຄ້າ ແລະ ຕິດພັນກັບການລົງຊຸກຍູ້ສົ່ງເສີມສິນຄ້າໜຶ່ງເມືອງໜຶ່ງຜະລິດຕະພັນ, ຈັດງານວາງສະແດງສິນຄ້າຂອງເມືອງເພື່ອເປັນຊ່ອງທາງການຕະຫຼາດເພື່ອສົ່ງເສີມການຈັດຈຳໜ່າຍຜະລິດຕະພັນປາທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຍັງໄດ້ຈັດການຝຶກອົບຮົມໃຫ້ແກ່ຜູ້ແປຮູບ ໃຫ້ປະຊາຊົນໃນ 10 ບ້ານທີ່ແປຮູບຜະລິດຕະພັນປາເປັນສິນຄ້າ ປະກອບມີ: ບ້ານນາກະສັງ, ບ້ານບຶງງາມ, ບ້ານທາງສະດຳ, ບ້ານທາງຄອນ, ບ້ານດອນຄອນ, ບ້ານດອນເດດ, ບ້ານເມືອງແສນ, ບ້ານຂະໝົປາກເຊ ແລະ ບ້ານດອນທໍລະທິ.

4.2 ທ່າແຮງໃນການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ.

- ມີນິຕິກຳທີ່ເປັນບ່ອນອີງໃຫ້ແກ່ການຄຸ້ມຄອງການຫາປາ ໂດຍສະເພາະແມ່ນກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປະມົງ, ລະບຽບການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນທີ່ແຕ່ລະບ້ານວາງອອກ.

- ເຂດເມືອງໂຂງ ຍັງເປັນເຂດອຸດົມສົມບູນ ມີແກ້ງ, ມີດອນທີ່ເປັນບ່ອນຝັກອາໄສຂອງປາທຳມະຊາດຫຼາກຫຼາຍຊະນິດຢູ່ຢ່າງຈຳນວນຫຼາຍ

- ປະຊາຊົນມີຄວາມຊຳນານໃນການຫາປາທີ່ມີປະສິບການໃນການຫາປາເປັນອາຊີບເປັນເວລາຫຼາຍປີມາແລ້ວ ຮູ້ຈັກແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງປາເປັນຢ່າງດີ

- ມີແຫຼ່ງວັງນ້ຳຫາປາທີ່ຫຼາຍຫຼາຍຜູ້ຫາປາສາມາດເຂົ້າເຖິງໄດ້ ແລະ ຫາໄດ້ທຸກລະດູການ

- ປານ້ຳຂອງທີ່ຫາໄດ້ເປັນສິນຄ້າທີ່ມີອຳນາດຊື້ ຫລື ມີປະລິມານຄວາມຕ້ອງການຊື້ໃນປະລິມານທີ່ສູງ ມີຊື່ສຽງເປັນທີ່ຮູ້ຈັກເປັນຢ່າງດີ, ເປັນປາທີ່ມີໄພສະນາການທາງດ້ານອາຫານສູງ ແລະ ມີລົດຊາດທີ່ແຊບ.

- ປະຊາຊົນໃນເຂດເມືອງໂຂງມີຄວາມຊຳນານ ແລະ ທັກສະຄວາມຮູ້ທີ່ໄດ້ຮັບວິທີການແປຮູບຜະລິດພັນປາຈາກລຸ້ນສູ່ລຸ້ນ ສືບເນື່ອງກັນມາຫຼາຍຍຸກຫຼາຍສະໄໝ.

- ມີຕະຫຼາດມີຄວາມຕ້ອງການ ຫຼື ພໍ່ຄ້າ-ແມ່ຄ້າຄົນກາງຮັບຊື້ຢ່າງແນ່ນອນທັງຜູ້ບໍລິໂພກພາຍໃນເມືອງ ແລະ ຢູ່ຕ່າງເມືອງ.

- ມີການສ້າງວັງສະຫງວນຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນເປັນມາຫຼາຍປີແລ້ວມີທັງຫມົດ 79 ແຫ່ງ ພາຍໃນ 60 ບ້ານ ໃນທົ່ວເຂດນ້ຳຂອງໃນເມືອງ ໂຂງ ແຂວງ ຈຳປາສັກ (ຂໍ້ມູນຈາກຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເມືອງ ໂຂງ ແຂວ ຈຳປາສັກ, 2024)

- ມີໂຄງການກອງທຶນອະນຸລັກທຳມະຊາດໂລກ (WWF) ໄດ້ສ້າງຕັ້ງກອງທຶນບ້ານ ໂດຍໃຫ້ສະໜັບສະໜູເປັນຈຳນວນເງິນ \$5,000 USD/ບ້ານ ພາຍໃນ 6 ບ້ານເປົ້າໝາຍໂຄງການ ແຕ່ງຕັ້ງທີ່ປຶກສາກອງທຶນ ເຮັດວຽກປະສານສົບທົບກັບໜ່ວຍງານກະສິກຳເມືອງເພື່ອສົ່ງເສີມວຽກງານການປຸກຝັງ-ລ້ຽງສັດໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ

- ປະຊາຊົນໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຕົວຕົວໃນການປະຕິບັດກົດລະບຽບການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນທີ່ອຳນາດການປົກຄອງບ້ານວາງອອກ

- ມີການແບ່ງຫນ້າທີ່ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບທີ່ຊັດເຈນໃນແຕ່ລະພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນວຽກງານການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນ

- ພາກລັດໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ເປັນຜູ້ຊ່ວຍໃນການວາງລະບຽບໃນການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນໃນແຕ່ລະບ້ານທີ່ມີວັງສະຫງວນ.

- ມີສະຖານີເພາະພັນປາເຊິ່ງປະກອບມີ: ປາສະຫວາຍ, ປາເຄິງ ແລະ ປານົນ ເພື່ອເປັນປາລ້ຽງ ແລະ ຈຳໜ່າຍໃຫ້ແກ່ຜູ້ບໍລິໂພກເພື່ອເປັນປາທິດແທນປານ້ຳຂອງ

- ມີແຜນພັດທະນາໃນການຊຸກຍູ້ສິ່ງເສີມວຽກງານການແປຮູບຜະລິດຕະພັນປາປະກອບມີ ເລັ່ງໃສ່ການປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນປາເປັນສິນຄ້າ ໂດຍການສ້າງເປັນກຸ່ມການຜະລິດຕະພັນປາ ຫຼື ສະຫະກອນການຜະລິດເພື່ອໃຫ້ກຸ່ມການຜະລິດເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນສິ່ງເສີມຂອງ SMEs

- ເປັນແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທີ່ມີຊື່ສຽງສາມາດດຶງດູດນັກທ່ອງທ່ຽວເຂົ້າທ່ອງທ່ຽວ ເຮັດໃຫ້ມີໂອກາດທີ່ຈະຂາຍປາ ແລະ ຜະລິດຕະພັນຈາກປານ້ຳຂອງໄດ້ຫຼາຍຂຶ້ນ.

4.3 ສິ່ງທ້າທ້າຍໃນການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ.

- ປະລິມານ ແລະ ປະເພດປາທີ່ຈັບໄດ້ຂ້ອນຂ້າງມີໜ້ອຍ, ບໍ່ແນ່ນອນ ແລະ ບໍ່ສະໜ້າສະເໝີ ຂຶ້ນຢູ່ກັບລະດູການ

- ຜູ້ຫາປາມີຈຳນວນຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ມີອຸປະກອນຫາປາທີ່ທັນສະໄຫມ ແລະ ເປັນອັນຕະລາຍແຕ່ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ (ເຄື່ອງຊອດປາ, ຢາເບື້ອປາ)

- ປະລິມານປາໃນນ້ຳລຸດລົງຖ້າທຽບໃສ່ເມື່ອກ່ອນ ແລະ ປາມີລາຄາແພງຂຶ້ນທຸກໆ ປີ

- ຜົນການຈາກປ່ຽນແປງຂອງສະພາບດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ການພັດທະນາທາງດ້ານເສດຖະກິດເຮັດໃຫ້ປະລິມານປາປ່ຽນແປງໄປນຳ

- ການເພາະພັນປາທີ່ເປັນແນວພັນປານ້ຳຂອງຍັງມີຈຳກັດ ບໍ່ທັນມີຫຼາກຫຼາຍຊະນິດ, ເຊັ່ນປານ້ຳຂອງບາງຊະນິດທີ່ຫາຍາກ ແລະ ເປັນທີ່ຕ້ອງການຂອງຜູ້ບໍລິໂພກສູງ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ປາເຄິງ, ສະອີ, ປາສ້ອຍ ເປັນຊະນິດປາທີ່ຫາໄດ້ມີປະລິມານໜ້ອຍ.

- ໃນການບໍລິຫານຈັດການວັງສະຫງວນມີຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກຍ້ອນວ່າ ເຂດວັງສະຫງວນແມ່ນຢູ່ຫ່າງຈາກຕາຝັ່ງປະມານ 300 ແມັດ ສິ່ງຜົນເຮັດໃຫ້ມີຄວາມບາກໃນການຕິດຕາມກວດກາ, ມີຜູ້ຫາປາທີ່ມາຈາກຫຼາຍບ້ານ, ຄະນະບໍລິຫານວັງສະຫງວນຂາດທຶນຮອນ ແລະ ຂາດແຄນອຸປະກອນໃນການເຮັດວຽກຕິດຕາມກວດກາວັງສະຫງວນ, ວັງສະຫງວນບໍ່ມີຫລັກໝາຍທຸງເຂດແດນ, ຂາດການຕິດຕາມລາດຕະເວນວັງສະຫງວນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຈາກໂຄງການ, ບໍ່ມີເງິນທຶນໃນການລາດຕາເວນ, ທາງໂຄງການມີຂໍ້ຈຳກັດທາງເງິນທຶນມາສະໜັບສະໜູນການບໍລິຫານຈັດການວັງສະຫງວນ ແລະ ໃຫ້ປະຊາຊົນຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນຕາມລຳພັງ

- ການວາງລະບຽບການຫາບາງໃນລະດູການວາງໄຂ່ຍັງບໍ່ທັນຖືກນຳມາປະຕິບັດໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນເທົ່າທີ່ຄວນ

- ວັງສະຫງວນບາງວັງຍັງບໍ່ມີແຜນໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນທີ່ຊັດເຈນ ໃນເມືອງໂຂງ ມີວັງສະຫງວນທັງໝົດ 79 ແຫ່ງແຕ່ ມີພຽງແຕ່ 26 ແຫ່ງທີ່ໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອໃນດ້ານງົບປະມານ ແລະ ວິຊາການຈາກໂຄງການ.

- ການໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວສານວຽກງານການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນໃຫ້ແກ່ພໍ່ແມ່ປະຊາຊົນໄດ້ຮັບຜັງການເຜີຍແຜ່ລະບຽບກົດໝາຍໃນການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນຍັງມີບໍ່ທົ່ວເຖິງ, ບໍ່ຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ຈຳກັດຢູ່

- ການຄ້າຂາຍປານ້ຳຂອງປະກອບມີ: ລາຄາຊື້-ຂາຍມີການແຂ່ງຂັນກັນສູງ, ມີການແຂ່ງດ້ານລາຄາຈາກແມ່ຄ້າຕາມຊາຍແດນສະເພາະບາງຊະນິດປາ, ປະລິມານປາຈະມີນ້ອຍ-ຫຼາຍ ຂຶ້ນກັບລະດູການ, ມີການລ້ຽງປາແຕ່ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນສົ່ງໄປຂາຍຢູ່ເມືອງອື່ນ ຫຼື ຂາຍຢູ່ແຂວງອື່ນ

- ກຸ່ມການແປຮູບຜະລິດຕະພັນປາຍັງບໍ່ທັນມີໂອກາດໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມດ້ານການຜະລິດ ຫຼື ການປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນປາ, ການຫຸ້ມຫໍ່ເພື່ອການແຂ່ງຂັນທາງຕະຫຼາດ, ຜະລິດຕະພັນປາບາງຊະນິດບໍ່ສາມາດເກັບຮັກສາໄດ້ດົນ.

- ຂາດແຫຼ່ງເງິນທຶນໃນການຂະຫຍາຍກິດຈະການເປັນວິສາຫະກິດຊຸມຊົນໃນການພັດທະນາຜະລິດຕະພັນໃຫ້ເປັນກິດຈະການຂະໜາດໃຫຍ່ເພື່ອຜະລິດໃຫ້ພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຕະຫຼາດ.

- ຄວາມທຸກຍາກ, ໄພອິດຫົວ, ຂີດຄວາມສາມາດໃນການສ້າງລາຍໄດ້ທີ່ຈຳກັດ ແລະ ແຮງກົດດັນທາງເສດຖະກິດຜັກດັນໃຫ້ມີການເຝິງພາການຫາປາຫຼາຍຂຶ້ນ ເຖິງແມ່ນວ່າມັນຈະເປັນທາງເລືອກທີ່ບໍ່ໜ້າຄົງຄາມ.

- ການຄຸກຄາມແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງປາ ແລະ ສັດນ້ຳຊະນິດຕ່າງໆທີ່ເກີດຈາກໄພທຳມະຊາດ ແລະ ກິດຈະກຳການພັດທະນາທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງມະນຸດ ເຊັ່ນ: ການປ່ຽນແປງສະພາບດິນຟ້າອາກາດ, ການຕັດໄມ້ທຳລາຍປ່າ, ການສ້າງທີ່ຢູ່ອາໄສ, ການປ່ອຍຂອງເສຍຈາກຄົວເຮືອນປະຊາຊົນທີ່ຕັ້ງຢູ່ຕາມຕາຝັ່ງແມ່ນ້ຳຂອງ, ການປ່ອຍນ້ຳເສຍລົງສູ່ແຕ່ນ້ຳຂອງຈາກໂຮງແຮມ-ຮ້ານອາຫານ, ການປ່ອຍນ້ຳເສຍຈາກໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ, ການເຮັດການຜະລິດກະສິກຳ ແລະ ອື່ນໆ ເຊິ່ງສົ່ງຜົນຕໍ່ການປ່ຽນແປງຄຸນນະພາບ ແລະ ທິດທາງການໄຫຼຂອງນ້ຳ ເຮັດໃຫ້ຈຳນວນປາໃນນ້ຳຂອງຫຼຸດລົງ, ປາບາງຊະນິດບໍ່ສາມາດແຜ່ຂະຫຍາຍຕໍ່ໄປໄດ້ ແລະ ອາດຈະມີຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການສູນພັນໃນອະນາຄົດ.

V. ສະຫຼຸບຜົນການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ນະໂຍບາຍການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ.

ການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈເຖິງທ່າແຮງ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງປະຊາຊົນ ເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ ສປປ ລາວ. ການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈແມ່ນແບບຄຸນນະພາບ ເຊິ່ງການລວບລວມຂໍ້ມູນແມ່ນໃຊ້ເຄື່ອງແບບສອບຖາມ ແລະ ແບບສຳພາດຜູ້ທີ່ມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງຢູ່ໃນເຂດເມືອງໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກ, ຜົນການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈ ພົບວ່າປານ້ຳຂອງທີ່ຫາໄດ້ຢູ່ທີ່ເມືອງ ໂຂງແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນທາງກົງຕໍ່ການການດຳລົງຊີວິດຂອງຊາວເມືອງ ໂຂງ ແຂວງຈຳປາສັກໃນທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມແມ່ນປະຊາຊົນໃນແຂວງຈຳປາສັກ ແລະ ໃນປະເທດລາວທີ່ໄດ້ບໍລິໂພກທີ່ຫາໄດ້ຈາກແມ່ຂອງໃນເມືອງ ໂຂງ. ໃນດ້ານລະບົບຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານຂອງປານ້ຳຂອງແມ່ນມີຫຼາຍສະມາຊິກທີ່ກ່ຽວຂ້ອງແຕ່ຈຸດເລີ່ມຕົ້ນຄືຜູ້ຫາປາ, ຈຸດລະຫວ່າງກາງແມ່ນ ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ ແລະ ຜູ້ແປຮູບປາສິດເປັນຜະລິດຕະພັນ, ຮ້ານອາຫານ ແລະ ໂຮງແຮມທີ່ໃຊ້ປາເປັນວັດຖຸດິບໃນການປຸງແຕ່ງອາຫານໃຫ້ແກ່ລູກຄ້າ

ແລະ ຈຸດສຸດທ້າຍແມ່ນ ຜູ້ບໍລິໂພກມີທັງຄົນພາຍໃນເມືອງ ແລະ ຢູ່ຕ່າງເມືອງ. ສາມາດສ້າງອາຊີບ ແລະ ນຳລາຍໄດ້ ໃຫ້ແກ່ຜູ້ຫາປາ, ພໍ່ຄ້າຄົນກາງ, ຜູ້ແປຮູບປາ, ຮ້ານອາຫານ ແລະ ໂຮງແຮມ.

ສ່ວນຜົນການຄົ້ນຄວ້າເຖິງທ່າແຮງໃນການສົ່ງເສີມດ້ານການປະມົງແບບມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ ພົບວ່າມີຫຼາຍທ່າແຮງທີ່ເປັນເງື່ອນໄຂອັນດີທີ່ເພາະວ່າເຂດເມືອງໂຂງ ຍັງເປັນເຂດອຸດົມສົມບູນ ມີແກ້ງ, ມີດອນທີ່ເປັນບ່ອນພັກອາໄສຂອງປາທຳມະຊາດຫຼາກຫຼາຍຊະນິດຢູ່ຢ່າງຈຳນວນຫຼາຍ, ປານ້ຳຂອງທີ່ຫາໄດ້ເປັນສິນທີ່ມີອຳນາດຊື້ຫລື ມີປະລິມານຄວາມຕ້ອງການຊື້ໃນປະລິມານທີ່ສູງ ມີຊື່ສຽງເປັນທີ່ຮູ້ຈັກເປັນຢ່າງດີ, ເປັນປາທີ່ມີໄຟສະນາການສູງ ແລະ ມີລົດຊາດທີ່ແຊບ. ປະຊາຊົນໃນເຂດເມືອງໂຂງມີຄວາມຊຳນານ ແລະ ທັກສະຄວາມຮູ້ທີ່ໄດ້ຮັບວິທີການແປຮູບຜະລິດພັນປາຈາກລຸ້ນສູ້ລຸ້ນ ສືບເນື່ອງກັນມາຫຼາຍຍຸກຫຼາຍສະໄໝ. ການສ້າງວັງສະຫງວນຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນເປັນມາຫຼາຍປີແລ້ວມີທັງຫມົດ 79 ແຫ່ງໃນທົ່ວເຂດນ້ຳຂອງໃນເມືອງ ໂຂງ ແຂວງ ຈຳປາສັກ ແລະ ມີແຜນພັດທະນາໃນການຊຸກຍູ້ສິ່ງເສີມວຽກງານການແປຮູບຜະລິດຕະພັນປາປະກອບມີ ເລັ່ງໃສ່ການປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນປາເປັນສິນຄ້າ ໂດຍການສ້າງເປັນກຸ່ມການຜະລິດຕະພັນປາ ຫຼື ສະຫະກອນການຜະລິດເພື່ອໃຫ້ກຸ່ມການຜະລິດເຂົ້າເຖິງແຫຼ່ງທຶນສິ່ງເສີມຂອງ SMEs.

ສ່ວນສິ່ງທ້າທາຍທີ່ຄົ້ນພົບນັ້ນເຫັນວ່າປະລິມານ ແລະ ປະເພດປາທີ່ຈັບໄດ້ຂ້ອນຂ້າງລຸດລົງ, ບໍ່ແນ່ນອນ ແລະ ບໍ່ສະຫນຳສະເໜີຂຶ້ນຢູ່ກັບລະດູການ, ມີຜູ້ຫາປາມີຈຳນວນຫຼາຍຂຶ້ນ ແລະ ມີອຸປະກອນທັນສະໄຫມ, ຜົນການຈາກປ່ຽນແປງຂອງສະພາບດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ການພັດທະນາທາງດ້ານເສດຖະກິດເຮັດໃຫ້ປະລິມານມານປາປ່ຽນແປງລຸດລົງນຳ, ການເພາະພັນປາທີ່ເປັນແນວພັນປານ້ຳຂອງຍັງມີຈຳກັດ ບໍ່ທັນມີປາຫຼາຍຊະນິດ ເປັນຕົ້ນແມ່ນປາເຄິງ, ປາກົດ, ປາເຜ້ຍ, ສະອີ ແລະ ປາສ້ອຍ ເປັນປາທີ່ໄດ້ຄວາມນິຍົມແຕ່ປະລິມານຫາໄດ້ມີນ້ອຍ ແລະ ອີກຢ່າງຍັງຂາດແຫຼ່ງທຶນຄົ້ນຄວ້າວິໄຈທົດລອງການເພາະພັນປານ້ຳຂອງທີ່ຫາຢາກ ແລະ ໄກ້ຈະສູນພັນ, ສ່ວນດ້ານການບໍລິຫານຈັດການວັງສະຫງວນມີຂໍ້ຫຍຸ້ງຍາກ ຂາດການຕິດຕາມຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຈາກໂຄງການ, ບໍ່ມີເງິນທຶນໃນການລາດຕາເວນ, ທາງໂຄງການມີຂໍ້ຈຳກັດທາງເງິນທຶນມາສະໜັບສະໜູນການບໍລິຫານຈັດການວັງສະຫງວນ ແລະ ໃຫ້ປະຊາຊົນຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນຕາມລຳພັງໃນບາງແຫ່ງ, ການໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວຂ່າວສານວຽກງານການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນໃຫ້ແກ່ພໍ່ແມ່ປະຊາຊົນໄດ້ຮັບຟັງການເຜີຍແຜ່ລະບຽບກົດໝາຍໃນການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນຍັງມີບໍ່ທົ່ວເຖິງ, ບໍ່ຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ຈຳກັດຢູ່, ກຸ່ມການແປຮູບຜະລິດຕະພັນປາຍັງບໍ່ທັນມີໂອກາດໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມດ້ານການຜະລິດ ຫຼື ການປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນປາ, ການຫຸ້ມຫໍ່ເພື່ອການແຂ່ງຂັນທາງຕະຫຼາດ, ຜະລິດຕະພັນປາບາງຊະນິດບໍ່ສາມາດເກັບຮັກສາໄດ້ດົນ.

1) ຂໍ້ສະເໜີດ້ານນະໂຍບາຍ ໄລຍະສັ້ນ

- ນຳເອົາຜົນການວິໄຈທີ່ໄດ້ໄປເປັນຂໍ້ມູນອີງໃຫ້ແກ່ການຊ່ວຍເຫຼືອໃນດ້ານການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການເພາະພັນສັດນ້ຳໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງໃນອານາຄົດ.

- ຕ້ອງການສົ່ງເສີມການຄຸ້ມຄອງປາທີ່ຫາຢາກ ແລະ ໃກ້ສູນພັນ ຢ່າງມີສ່ວນຮ່ວມຂອງທຸກໆ ພາກສ່ວນ, ສະກັດກັ້ນການຫາປາແບບດັບສູນ (ເຄື່ອງມືຫາປາທີ່ຜິດກົດໝາຍ: ປືນ, ຢາເບື້ອປາ) ໂດຍໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ຂໍ້ມູນຂ່າວຂ່າວສານວຽກງານການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນໃຫ້ແກ່ພໍ່ແມ່ປະຊາຊົນໄດ້ຮັບຟັງການເຜີຍແຜ່ລະບຽບກົດໝາຍໃນການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນຍັງມີໃຫ້ທົ່ວເຖິງ, ຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ເປັນວົງກວ້າງ (ເຄື່ອງມືຫາປາທີ່ຜິດກົດໝາຍ: ປືນ, ຢາເບື້ອປາ)

- ເພື່ອເປັນການເຮັດໃຫ້ວຽກງານການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນດຳເນີນໄປຢ່າງມີປະສິດທິພາບທາງຄະນະກຳມະການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນມີຄວາມຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຈາກໜ່ວຍງານທີ່ກ່ຽວຂ້ອງໃນດ້ານຕ່າງໆ ດັ່ງນີ້: ຢາກໄດ້ຮັບເງິນທຶນໃນການບໍລິຫານຈັດການວັງສະຫງວນ, ຢາກໄດ້ຮັບການຝຶກອົບຮົມວຽກງານວິຊາການ ເຊັ່ນ ເທັກນິກວິຊາການໃນການຂະຫຍາຍພັນປາທ້ອງຖິ່ນ, ຂັ້ນຕອນໃນການເລືອກພໍ່ແມ່ພັນປາ, ການອະນຸບານລູກປານ້ອຍ, ການໄດ້ຮັບອຸປະກອນໃນການຕິດຕາມກວດກາລາດຕາເວນວັງສະຫງວນ, ປຸກລະດົມພໍ່ແມ່ປະຊາຊົນໄດ້ຮັບການຮັບຝັງການເຜີຍແຜ່ລະບຽບກົດໝາຍໃນການຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນ

- ສ້າງສູນການເພາະພັນປາທີ່ເປັນທີ່ຄົນນິຍົມກັນບໍລິໂພກ ເພື່ອເພີ່ມປະລິມານປາໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ຫຼື ແຫຼ່ງນ້ຳທຳມະຊາດໃຫ້ຫຼາຍຫຼາຍຂຶ້ນ ຈຶ່ງຈະສາມາດຫຼຸດຜ່ອນອັດຕາການເພີ່ງພາທຳມະຊາດ ແລະ ຮັກສາຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງຊະນິດພັນປາໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງຫຼາຍຂຶ້ນ. ວິທີການແມ່ນເລັ່ງການເພາະພັນປາແມ່ນ້ຳຂອງທີ່ເປັນປາເສດຖະກິດ ແລະ ປາທີ່ມີຄວາມສ່ຽງໃກ້ຈະສູນພັນ ເຊັ່ນ: ປາປາກ, ປາເຜ້ຍ, ປາເອີນ, ປາຟອນ, ປາເຄິງ, ປາເລີມ, ປາບົກ, ປາຊວຍຫາງເຫຼືອງ, ປາເສືອ ແລະ ອື່ນໆ ເຊິ່ງທີມງານວິຊາການຈາກຄະນະ ກະເສດສາດ ແລະ ປ່າໄມ້, ຄະນະວິທະຍາສາດ ຈາກມະຫາວິທະຍາໄລ ຈຳປາສັກສົມທົບກັນກັບນັກຊຽງຊານດ້ານການເພາະພັນປາຈາກຂະແໜງລ້ຽງສັດ ແລະ ການປະມົງ ຂອງເມືອງ, ແລະ ພະແນກກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງ ຈຳປາສັກ.

2) ຂໍສະເໜີດ້ານນະໂຍບາຍ ໄລຍະກາງ

- ສ້າງຄວາມສາມາດດ້ານການຄຸ້ມຄອງຂອງໜ່ວຍງານລັດຈະໄດ້ຮັບການຍົກລະດັບສູງຂຶ້ນ ແລະ ສ້າງເງື່ອນໄຂເອື້ອອຳນວຍໃຫ້ແກ່ການເຂົ້າເຖິງຊາວປະມົງຂອງພາກສ່ວນຕ່າງໆໄດ້ງ່າຍຂຶ້ນ ເຊິ່ງເປັນການເພີ່ມໂອກາດໃຫ້ແກ່ຊາວປະມົງໃນການໄດ້ຮັບການຊ່ວຍເຫຼືອ ແລະ ພັດທະນາຊີວິດການເປັນຢູ່ໃຫ້ດີຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ.

- ໃຫ້ຄວາມຮູ້, ຄວາມສາມາດດ້ານການປະກອບອາຊີບຂອງປະຊາຊົນຈະໄດ້ຮັບການຍົກລະດັບສູງຂຶ້ນ ເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າມີໂອກາດໃນການຫາລາຍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ເຊິ່ງເປັນການຫຼຸດຜ່ອນການເພີ່ງພາລາຍໄດ້ຈາກການຫາປາ ແລະ ຫັນໄປປະກອບອາຊີບອື່ນທີ່ມີຄວາມໝັ້ນຄົງຫຼາຍຂຶ້ນ.

- ການພັດທະນາຕ່ອງໂສ້ອຸປະທານຂອງປານ້ຳຂອງຈະມີປະສິດທິພາບສູງສຸດຫາກໄດ້ຮັບຄວາມຮ່ວມມືຈາກທຸກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕັ້ງແຕ່ຕົ້ນນ້ຳຈົນເຖິງປາຍນ້ຳ ໂດຍການໃຫ້ຄວາມຮູ້ໃຫ້ແກ່ຜູ້ແປຮູບຜະລິດຕະພັນປານ້ຳຂອງ ແລະ ພັດທະນາຜະລິດຕະພັນປາໃຫ້ກາຍເປັນເອກະລັກຂອງເມືອງ,

- ຄວນມີລະບົບການບໍລິຫານຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນໃຫ້ມີປະສິດທິພາບຄວນມີວິທີການຄື ຕ້ອງໄດ້ມີການຕິດຕາມກວດກາວັງສະຫງວນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ, ຕ້ອງມີເງິນທຶນເຂົ້າມາສະໜັບສະໜູນວຽກງານຄຸ້ມຄອງວັງສະຫງວນ, ສະໜອງອຸປະກອນໃນການຕິດຕາມກວດກາລາດຕະເວນ ແລະ ປັກຫຼັກໝາຍເຂດແດນວັງສະຫງວນ.

- ຄວນມີການກຳນົດນະໂຍບາຍການຄຸ້ມຄອງການຫານປາໃຫ້ແກ່ຊາວປະມົງທີ່ຫາປາເປັນອາຊີບ ເພື່ອຄວາມສະດວກໃນການຕິດຕາມກວດກາ ເຊັ່ນ: ການຂຶ້ນທະບຽນສຳລັບຜູ້ທີ່ສະຫາປາເປັນອາຊີບຫຼັກ, ການກຳນົດໂຄຕ້າ, ການການນິດປະເພດ ແລະ ຂະໜາດປາທີ່ສາມາດຈັບໄດ້

3) ຂໍສະເໜີດ້ານນະໂຍບາຍ ໄລຍະຍາວ

- ສ້າງສູນການຮຽນຮູ້ ແລະ ຂະຫຍາຍຜົນປາທີ່ຫາຍາກ ແລະ ສ້າງເປັນແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວໃຫ້ຄົນພາຍໃນຊຸມຊົນ ແລະ ນັກທ່ອງທ່ຽວໄດ້ເຂົ້າໄປຮຽນຮູ້ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການອະນຸລັກ ແລະ ປົກຮັກສາໃຫ້ມີການມີຄວາມຍືນຍົງໄປຄຽງຄູ່ກັບສັງຄົມລາວ ຄືການເຮັດການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈຮ່ວມກັນລະຫວ່າງນັກວິຊາການຈາກມະຫາວິທະຍາໄລຈຳປາສັກກັບພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ

- ວາງນະໂຍບາຍເພີ່ມຄວາມໝັ້ນຄົງທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ຮັກສາຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງຊະນິດພັນປາ, ສັດນ້ຳ ແລະ ຊີວະນາໆພັນໃນແມ່ນ້ຳຂອງ ຫຼື ແຫຼ່ງນ້ຳທຳມະຊາດໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ສ້າງຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ານເສດຖະກິດຄົວເຮືອນຄົວເຮືອນຂອງປະຊາຊົນຫຼາຍຂຶ້ນ.

Acknowledgments

Thank you very much to Green Community Alliance (GCA) regarding research funding support.

References

Aguinot, E. (2014). "Conservation Zones Improve Livelihoods of Lao Fisherfolk: A case study from Laos."

Baird, C. L. and D. G. Myszkowski (2001). "Current and emerging commercial optical biosensors." Journal of molecular recognition **14**(5): 261-268.

Baird, I. G. (2011). "The Don Sahong Dam: Potential Impacts on regional fish migrations, livelihoods, and human health." Critical Asian Studies **43**(2): 211-235.

Baird, I. G. and M. Mean (2005). "Sesan River Fisheries Monitoring in Ratanakiri Province, Northeast Cambodia." Before and after the construction of the Yali Falls Dam in the central highlands of Vietnam. S 3.

Commission, M. R. (2010). Social Impact Monitoring and Vulnerability Assessment: Report on a Regional Pilot Study for the Mekong Corridor, Mekong River Commission.

Ha, M.-L. (2011). "The role of regional institutions in sustainable development: a review of the Mekong River Commission's first 15 years." Consilience(5): 125-140.

Lambert, D. M., Knemeyer, A. M., & Gardner, J. T. (2004). Supply chain partnerships: model validation and implementation. *Journal of business Logistics*, 25(2), 21-42.